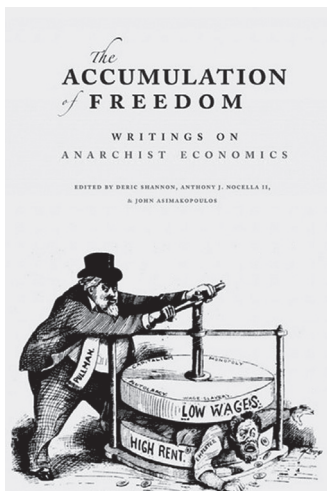

Book Review: The Accumulation of Freedom: Writings on Anarchist Economics

ดร.ปริษา เปี่ยมพงศ์สานต์

Shannon, Deric. Anthony J. Nocella II, and
John Asimakopoulous. (Editor). 2012

The Accumulation of Freedom : Writings
on Anarchist Economics

Oakland: AK Press, 320 pages

หนังสือ The Accumulation of Freedom : Writings on Anarchist Economics มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อนำเสนอแนวคิดของกลุ่มอนาρχิสต์ที่พยายามเปิดฉากการอภิปรายเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การเมืองแนว อนาρχิสต์ (Anarchist Political Economy) ซึ่งวิเคราะห์ระบบทุนนิยมที่เป็นปัญหาปัจจุบัน ปัญหาการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงทุนนิยม และปัญหาหลังการปฏิวัติที่มีการสถาปนาระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ตามแนวทางของ อนาธิปไตยนิยม (Anarchism) จัดพิมพ์โดย AK Press ซึ่งส่วนใหญ่พิมพ์หนังสือแนวอนาธิปไตย

หนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 6 ภาคด้วยกัน คือ ประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ บทวิพากษ์ ปฏิบัติการ ต่อต้าน และบทวิชั่น เนื่องจากกลุ่มอนาริสต์สมัยใหม่ไม่ค่อยจะให้ความสนใจแก่เรื่องเศรษฐศาสตร์เท่าใดนัก เล่มนี้นับว่าเป็นการบุกเบิกครั้งสำคัญ และบทวิเคราะห์ส่วนใหญ่จึงมีเนื้อหาลักษณะของความเป็นบทนำเบื้องต้น ซึ่งก็เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องใหม่ของกลุ่มอนาริสต์ อ่านแล้วจะรู้ว่าเศรษฐศาสตร์อนาริสต์คืออะไร? ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านที่ไม่ค่อยจะคุ้นเคยกับอนาริสต์ก็จะได้รับรู้ว่า ปรัชญาเศรษฐศาสตร์การเมืองของกลุ่มอนาริสต์สมัยใหม่เป็นอย่างไร และแตกต่างจากปรัชญาอนาริสต์ดั้งเดิมในศตวรรษที่ 19-20 อย่างไร

บทนำของหนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอแนวคิดพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์อนาริสต์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการมองแบบองค์รวม (Holistic View) ผู้เขียนมองว่าภารกิจสำคัญของเศรษฐศาสตร์อนาริสต์ คือ การวิเคราะห์และวิพากษ์ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ ซึ่งเต็มไปด้วยวิกฤตการณ์ต่าง ๆ และเป็นระบบเศรษฐกิจที่จะต้องได้รับการปฏิเสธ เพราะระบบนี้กดขี่ขูดรีดประชาชนผู้ให้แรงงานอย่างหนัก ผู้เขียนใช้แนวคิดแบบองค์รวมที่พยายามเชื่อมโยงระบบทุนกับมิติต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ คือ ระบบแรงงานรับจ้าง การขูดรีด ระบบกรรมสิทธิ์ ระบบและกลไกตลาด สังคมชนชั้น และรัฐ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปกป้องและพิทักษ์รักษา การสะสมทุน และระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจสังคมแบบทุนนิยม เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาวิกฤติและการกดขี่ขูดรีด มีทางเดียวเท่านั้น คือ ต้องโค่นล้มรัฐและทุนนิยมโดยการปฏิวัติแบบอนาริสต์

ภาคหนึ่ง (ประวัติศาสตร์) เป็นการวิเคราะห์วิวัฒนาการแนวคิดเศรษฐศาสตร์อนาริสต์เพื่อบอกไปถึงอนาคต โดยผู้เขียนจะเน้นว่าแนวคิดพื้นฐาน เช่น ระบบกรรมสิทธิ์ ระบบชนชั้น การทำงาน ค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ กลุ่มอนาริสต์เขาคิดกันอย่างไร ตั้งแต่อดีตไปถึงปัจจุบันนี้ และในอนาคต แนวคิดเหล่านี้ควรจะมีความหมายอย่างไร?

ภาคสอง (บทวิเคราะห์) และภาคสาม (บทวิพากษ์) เป็นการนำเสนอภาพของทุนนิยมยุคโลกาภิวัตน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและวิกฤตการณ์

ภาคสี่ (ปฏิบัติการ) ต้องการชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าท่ามกลางการครอบงำของทุนนิยมโลก กลุ่มอนาร์คิสต์ต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นก็สามารถค้นหาแนวทางเลือกใหม่ ๆ เพื่อสร้างเศรษฐกิจพึ่งตนเอง ภาคนี้จึงเป็นการตอกย้ำหลักการสำคัญของอนาร์คิสต์ ซึ่งพูดถึง “Prefigurative Politics” หมายความว่า ปรัชญาสำคัญของอนาร์คิสต์ จะเน้นการนำเอาความคิดมาปฏิบัติท่ามกลางการเคลื่อนไหวสังคม เพื่อแสดงให้เห็นว่าโครงการเศรษฐกิจสังคมแนวอนาร์คิสต์ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ทันทีและเดี๋ยวนี้ ไม่ต้องรอยาวนานไปถึงอนาคต

ภาคห้า เป็นการนำเสนอการต่อต้านทุนนิยมของกลุ่มอนาร์คิสต์ในลาตินอเมริกา Occupy, Resist, Produce! เป็นการย้ำว่า คนงานจำเป็นต้องลุกขึ้นสู้ โดยการเข้าไปยึดครองสถานที่ทำงานของตน แล้วสถาปนาระบบการบริหารจัดการตนเอง ผู้เขียนย้ำว่า เศรษฐศาสตร์อนาร์คิสต์จะต้องเน้นเรื่องปฏิบัติการต่อต้านทุนนิยมด้วย ไม่ใช่มีแต่แนวคิดทฤษฎี หลักการสำคัญของปฏิบัติการต่อต้าน คือ

- Direct action (Occupy โรงงาน/สถานที่ทำงาน)
- Self-determination (การกำหนดการตัดสินใจด้วยตนเอง)
- Works-control (Community Control) (คนงานชุมชนควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง)
- Self-management (คนงานบริหารจัดการกันเอง)
- Solidarity (ช่วยเหลือกัน-ทำงานร่วมกัน)

ด้วยหลักการเหล่านี้ จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานให้กลายเป็นพื้นที่ปลดปล่อย

ในภาคสุดท้ายของหนังสือ The Accumulation of Freedom : Writings on Anarchist Economics เป็นการนำเสนอแนวคิดของอนาร์คิสต์เกี่ยวกับทฤษฎียุทธศาสตร์และวิชั่นอนาคต ในเล่มนี้ไม่มีกรกล่าวถึง Road Map ว่าเราจะมีขั้นตอนอย่างไรเพื่อไปสู่สังคมยูโทเปียในอนาคต แต่เนื้อหาทั้งหมดบอกเราว่าเป็นไปได้ที่เราจะมีทางเลือกใหม่ในการสร้างเศรษฐกิจสังคมแนวใหม่ที่หลุดพ้นจากทุนนิยม เป็นระบบที่มีความยุติธรรม มีความยั่งยืน ภายใต้หลักการของการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน ผลิตร่วมกัน บริโภคร่วมกัน และแบ่งปันร่วมกัน เพื่อบริหารจัดการชีวิตประจำวัน Occupy Everyday Life!

ตามแนวปรัชญานาร์คิสต์ที่เห็นว่า การปฏิวัติ คือ การปฏิวัติชีวิตประจำวัน (The Revolution of Everyday Life) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของ Anarchist Solidarity ในระดับชุมชน

ในบทนำของหนังสือเล่มนี้ ชาวอนาร์คิสต์ นักเขียนชื่อดัง Ruth Kinna กล่าวว่า เป็นประเพณีมาตั้งแต่โบราณที่ชาวอนาร์คิสต์จะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อแสวงหาหนทางใหม่ ๆ ในการดำรงชีวิตร่วมกันในชุมชนอย่างมีอิสระเสรี (ไม่ให้รัฐหรือทุนเข้ามาแทรกแซง) และในช่วงเวลาล่าสุดก็ได้มีการนำเอาแนวคิดนิเวศวิทยานิยมเข้ามาผสมผสานกับแนวคิดอนาธิปัตย์นิยม (Eco-anarchism) แต่ในหนังสือเล่มนี้ทั้งเล่ม ไม่ได้มีการนำเสนอทางเลือกสีเขียวของอนาร์คิสต์แต่อย่างใด